

ISKUSTVA PARTNERA U BORBI SA INVAZIVNIM VRSTAMA U SAVA TIES PROJEKTU

Invazivne biljke u PP Lonjsko Polje – različiti aspekti bagremca

Bagremac ili amorfa (*Amorpha fruticosa*) je jedna od petnaest vrsta roda *Amorpha*. Sve rastu u Severnoj Americi i pripadaju porodici mahunarki (lat. Fabaceae). Ime „amorpha“ znači „bezoblično“ jer sve vrste amorfe imaju cvetove sa samo jednom laticom umesto pet poput većine drugih mahunarki. Ova latica je tamno ljubičaste boje, koja daje živopisan kontrast s jarko žutim polenskim vrećicama kada je biljka u punom cvatu. To je bio razlog njenog unosa u Evropu početkom 18. veka (oko 1724.) kao vrtnog žbunja.

Već više od 200 godina biljka se prodaje i koristi za uređenje vrtova, a u prvoj polovini 20. veka železnički inženjeri počeli su je saditi na pružnim nagibima u močvarnim područjima. To se takođe praktikovalo kod Novske, gde železnička pruga prema Bosni prelazi Veliki Strug, Savu i Unu, područje poznato po velikim i povremenim poplavama. Plan je bio da se na taj način učvrste labava tla novih železničkih trasa, ali upravo je ovde *Amorpha fruticosa* pokazala svoju ekstremnu invazivnu prirodu. Vrlo brzo su sićušne mahune (plodovi) ispunjene brojnim malim semenkama, pronašle put do drugih mesta izrovanog tla i pune osvetljenosti površine pogodne za rast. Na novim cestama i šumskim stazama bagremac je počeo stvarati šikare poput živice i odatle se proširio na prostore gde je savremeno šumarstvo stvorilo velike blokove posečenih šuma. Puno pre nego što bi prirodna slavonska hrastovina mogla ponovo izrasti, bagremac je prekrrio šumske površine i učinio ih izuzetno teškim i skupim za obnovu slavni šuma hrasta lužnjaka.

Najpogođenije područje bilo je Poganovo polje u blizini Mlake, gde bagremac i danas pokriva mnogo hektara kao ujednačena šikara do četiri metra visoka.

Usprkos svemu, bagremac je pokazao neočekivanu novu stranu: postao je izvor vrlo aromatičnog meda koji se izuzetno dobro prodaje. Već više od 10 godina veliki kamioni s više od 100 pčelinjih košnica dovoze se u šikare bagremca na celom području Lonjskog polja, Mokrog Polja i Sunjskog polja krajem proleća i početkom leta. Zajedno s medom od mente (lat. *Mentha pulegium*) i ukusnim belim vinom „Škrlet“ danas je deo kulinarskih specijaliteta Parka prirode Lonjsko polje.

Još jedna pozitivna stavka za bagremac je njegova korist za određene vrste ptica: divlja grlica (lat. *Streptopelia turtur*) i rusi svračak (lat. *Lanius collurio*) mogu se naći u gotovo svakoj šikari bagremca. Dakle, odnos između dobrih i loših, opasnih ili korisnih svojstava ovog invazivnog američkog imigranta nije lako definisati.

ISKUSTVA PARTNERA U BORBI SA INVAZIVNIM VRSTAMA U SAVA TIES PROJEKTU

Invazivne vrste ugrožavaju vredno područje bare Tišina (Bosna i Hercegovina)

(datum za objavu 30.03.2019)

Neophodno je što pre preduzeti korake ka rešavanju problema prisutnosti invazivnih vrsta biljaka na području bare Tišina, koja je jedna od poslednjih močvara ovog tipa u kontinentalnom regionu Bosne i Hercegovine pa je kao takva još 1985. godine proglašena prirodnom retkošću, zaključak je terenskih poseta ovom području koje je organizovao Centar za životnu sredinu.

„Terenske posete organizovane su u sklopu projekta „Očuvanje staništa sliva reke Save kroz međunarodno upravljanje invazivnim stanim vrstama (Sava TIES)” radi utvrđivanja prisutnosti invazivnih vrsta biljaka, jednom od gorućih pretnji ekosistemima današnjice. Jednoj od poseta su se pridružili i eksperti iz Srbije i Mađarske sa kojima je zaključeno da je prisustvo spornih vrsta evidentno pa je stoga neophodno preduzeti korake ka rešavanju ovog problema.

Zbog prisutnosti brojnih stanišnih tipova i vrsta koje su ugrožene na evropskom nivou i zaštićene međunarodnim konvencijama, područje bare Tišina koja se nalazi neposredno uz reku Savu, predloženo je kao potencijalno Natura 2000 područje. Iako se površina predloženog područja nalazi na teritoriji oba entiteta, trenutno je zvanično inicirana procedura za zaštitu samo dela koji se nalazi u Republici Srpskoj. U proteklih nekoliko godina intenzivno se radilo i na izradi Studije za proglašenje zaštićenog područja i to u kategoriji zaštićenog staništa.

U BiH se problemu invazivnih vrsta pridaje mala ili gotovo nikakva pažnja pa je i uticaj koji ove vrste imaju na autohtone vrste i ekosisteme slabo poznat. Uz izrazito nizak nivo javne svesti o ovom problemu, u BiH još ne postoji strategija borbe protiv njih. Iz tog razloga, Centar za životnu sredinu u narednom periodu će raditi na istraživanju i kartiranju biljnih zajednica koje nastanjuju područje bare Tišina.

Kroz ovo istraživanje dobiće se detaljne informacije o vegetaciji ovog područja kao i prisustvu invazivnih stranih vrsta i njihovom rasprostranjenju na ovom području. Ovim aktivnostima, kao i adekvatnim monitoringom, biće omogućen uvid u ovu problematiku na terenu i uspostavljene prakse koje će u budućnosti osigurati opstanak vrednih ekosistema, a negativni uticaj invazivnih stranih vrsta svesti na minimum.

O prirodnim bogatstvima Save, njenog priobalja i plavnih područja govori i činjenica o postojanju velikog broja zaštićenih područja uz tok reke. Čak 64% toka zaštićeno je različitim kategorijama zaštite što reku Savu svrstava u žarišna područja evropskog biodiverziteta.

